

יא א ב ג ד ה מ"י פ"ו
מה מקי ממנו הל' יב
ג'
יב ו ז ח ט י י"ג ש"ס הל' יא:
יג ח מ"י פ"ח מהל'
אסורי ביאה הלכה ו
כנגד לאון קול טושי"ע י"ד
ס"י קפט סעי' ז:
יד ט מ"י פ"ו מהל' מקי
ממנו הל' יא:
טו י מ"י פ"ח ש"ס הל' ה
כנגד עשין טו:
טז כ מ"י ש"ס הל' ה ועיין
בהשגות וברמ"ם וכל"מ
וסקנן ש"ס טושי"ע ח"מ
קימן תו סעי' ה:

מובן רש"י

קבעה לה וסת. ואסורה
ליום י"ח לחודש רביעי וליום
י"ט בחודש חמשי וכן
לעולם (נדה טז.). עד
שתשלש בדילוג. ויום
ט"ו אלו מן המנין שהיא
מתלה לאימה ואין שם
דילוג (סו. ט). ר"ש בן
מנסיא אומר שור של
הקדש כו' פטור ושל
הדיוט כו' משלם נזק
שלם. והרש"ע רעו הכי,
רעו הוא למשל חזי מק
אכל להקדש מק שלם,
ולגבי הוה הקדש דרש
הכי לרעו הוא דמתייב
אכל הקדש שאינה פטור
(גיטין מט. ובע"ז לעיל ז. א.).

רבינו הגנאל

ת"ר ראה שור ונגח ראה
המור ולא נגח ראה סוס
ונגח גמל ולא נגח פרד
נגח ערוד לא נגח. נעשה
מועד לסירוגין לכל.
ואיבר לן פירושא
דסירוגין ליום כ"ד המי
קאמי' לא חזאי בכ"ג
וחזאי בכ"ד. איבעיא להו
נגח שור שור שור המור
ונגמל מהו האי שור בתרא
בתר שוריים שדינן ליה
ואכתי לשוריים הוא
דאיבעי. למינא אחרינא
לא איבעי. ועלה בתקין.
ותקין דממונא לקיאלא.
ובעיא זו אליבא דרב פפא
הוא. ש"מ אחא לררב
פפא. פ"י רב אמי קבעה
לה וסת לדילוג. נגח ט"ו
בניסן ו"ו באייר ו"ז בסיון
וחזר ונגח ט"ו בתמוז ויום
י"ז באב ויום י"ז באבול
וחזר ונגח יום ט"ו בתשרי
ויום י"ז במרחשון ויום י"ז
בכסליו וזו שילוש
בדילוג. וכענין הוה גבי
נגח כי האי גוונא. ראתה
בט"ו באייר ועוד ראתה
בט"ו בסיון. ועוד ראתה
בט"ו בתמוז ועוד ראתה
ב"ז באב ועוד ראתה ב"ז
באבול וזוהיא (א) ראתה
ט"ו בתשרי ו"ז במרחשון
ו"ז בכסליו. ושמואל אמי
עד שתשלש בדילוג פי'
הראיה הראשונה שראת
בט"ו בניסן אינה מן
החשבון אלא צריכה
לראות י"ו באייר ו"ז בסיון
י"ח בתמוז י"ט באב וכן
לכל חודש כאשר כבר.
מהו דתימא האי שור?
קמא סיטא בעלמא הוא
דנקיט ליה. פי' פחד. מתני'.

שׁוֹר שׁוֹר וְשׁוֹר הַמּוֹר וְגַמְלָא. וכגון שזין שוריים ראשונים ראה
בהמות אחרות ולא נגח ובזעיה שנייה זין שוריים אחרונים
ואתי שפיר כולה סוגיא כרז זכיד ולא כרז אלפס שפירש סוגיא
לשמעתין כרז פפא ונראה לר"י דהני תרי צעיות זאס תמלא
לומר דשור בתר שוריים שדינן ליה
דליכא תרי טעמי דסבדא למשדייה
בתר קמאי ובתר שוריים שהן מינו
תמור וגמל שור שור מהו משדינן
ליה בתר קמאי או בתר שוריים
שהן מינו:

יום מ"ו בחדש זה כו'. נראה דג'
פעמים בט"ו בחדש לכ"ע הוי
מועד ובזדה נמי קובעת וסמה
א"ע"ג דליכא אלא שמי פעמים סוף
ל' יום ללא סוף ל' יום גרים אלא
ט"ו בחדש גרים כמו ריש ירחא וריש
ירחא וריש ירחא קצבע וסמה ג'ג'
רציות הללו דממשמע צשליה צנות
כותים (מדה ד' לט.). וכמו שבת שבת
ושבת דסגיי צשלש פעמים ללאו
סוף ז' גרים אלא יום שבת והיכא
דאין שם היום גורס ולא שם מניין
החדש כגון אס ראתה היום ולסוף
עשרים לראייתה זו ראתה וחזרה
וראתה לסוף עשרים לכ"ע אין
הראשונות מן המנין דהא סוף עשרים
גרים וכן משמע בדה צפ' האשה
(ד' סג.). דמתן היתה למודה לראות
ליום ט"ו ושינתה ליום עשרים זה
זה אסורים שינתה ג"פ ליום עשרים
התם יום ט"ו ונאסר יום כ' שאין
האשה קובעת כו' אלמא צעיי ג"פ
ליום כ' ואין הראשונים של ט"ו יום
מן המנין ואין נראה לחלק משום
דהתם למודה לראות ועוד מדקמני
שאין האשה קובעת כו' משמע
דפסיקא ליה הכי בכל הנשים ולפ"ו
אס נגח יום א' ויום ז' לא נגח יום
ג' נגח ויום ד' לא נגח יום ה' נגח
ויום ו' לא נגח אין נעשה מועד לכ"ע
עד שישלש בדלוג ואין הראשונים מן
המנין ותימה דגבי ראה שור ונגח
וראה שור ולא נגח הוי ראשון מן
המנין ותיך לתלק זין סירוגים
של ימים לסירוגים של שוריים:
דאס

של הדיוט פטור שנאמר
בן מנסיא אומר שור של הקדש שנגח שור של הדיוט שנגח
שור של הקדש בין תם בין מועד משלם נזק שלם אמרי מאי קא סבר ר"ש
אי רעהו דוקא אפילו של הדיוט שנגח של הקדש ליפטור ואי רעהו לאו דוקא
אפילו דהדיוט כי נגח דהדיוט ליחייב וכי תימא לעולם קסבר רעהו דוקא
וחומו דהדיוט ומה הדיוט שנגח של הדיוט חייב כי נגח דהקדש לא כל שבן
דמיחייב דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן תם חצי נזק הכא נמי חצי נזק
אלא אומר ריש לקיש הכל היו בכלל נזק שלם כשפרט לך הכתוב רעהו גבי תם
רעהו הוא דתם משלם חצי נזק מכלל דהקדש בין תם בין מועד משלם נזק שלם
דאם

דאי לפוטרו לגמרי צא נכתזיה לפטורה גבי מועד אכל דהקדש צהדיוט כיון דרעהו דוקא לא היה בכלל נזק שלם לכיון דהקדש
תם לגמרי פטור דהא ליכא למדרשה כדדרשינן גבי הדיוט ולמימר רעהו הוא דתם
להקדש ועל כרחק לגמרי קא ממעט ליה הלכך הקדש מועד נמי לא היה בכלל נזק שלם כדי היכי דתם פטור מועד
נמי פטור כדי כתיב במועד נזק שלם היכא דמיחייב חצי נזק בתמותו כתיב דאתם דלעיל קאי או נודע כי שור נגח הוא:
הופיע

חמור וגמל שור שור שור מהו. אס תמלא לומר היכא דהתחיל
בשוריים שדינן לשור בתראה בתר מינו הכא מאי: **ראסה יום**
ט"ו בחדש זה ויום ט"ו בחודש זה כו'. ומתחילה היתה לימודה
צימם אחרים: **קצעה לה וסת.** לדילוג וכי חזיא הך ראייה שלישיית

שור שור ושור המור וגמל ״מהו האי שור
בתרא בתר שוורים שדינן ליה ואכתי
לשוורים הוא דאייעד למידי אחרינא לא
אייעד או דילמא האי שור בתרא בתר המור
וגמל שדינן ליה ואייעד ליה לכולהו מיני
חמור וגמל שור שור ושור ״מהו האי שור
קמא בתר המור וגמל שדינן ליה ואייעד ליה
לכולהו מיני או דילמא בתר שוורים שדינן
ליה ואכתי לשוורים הוא דאייעד למינא
אחרינא לא אייעד שבת שבת ושבתי אחד
בשבת ושני בשבת ״מהו הא שבת בתרייתא
בתר שבת הוא דשדינן ליה ואכתי לשבת
הוא דאייעד לימות החול לא אייעד או דילמא
בתר אחד בשבת ושני בשבת שדינן ליה
ואייעד ליה לכולי יומא ה' בשבת וערב שבת
ושבת שבת ושבת ״מהו הא שבת קמייתא
בתר ה' בשבת וע"ש שדינן ליה ואייעד
לכולהו יומו או דילמא הא שבת קמייתא
בתר שבתות הוא דשדינן ליה ולשבבתות
הוא דאייעד התיקו: ונגח שור יום ט"ו בחודש זה
זה ויום ט"ו בחודש זה ויום ט"ו בחודש זה
פלוגתא דרב יושמואל ״דאתמר ראתה
יום ט"ו בחדש זה ויום ט"ו בחדש זה ויום
ט"ו בחדש זה רב אמר קבעה לה וסת ושמואל
אמר ״עד שתשלש בדילוג אמר רבא ״שמע
קול שופר ונגח קול שופר ונגח קול שופר
ונגח נעשה מועד לשופרות פשיטא מהו
דתימא הך שופר קמא סיטא בעלמא הוא
דנקטיה קמ"ל: **מתני'** שור של ״ ישראל
שנגח שור של הקדש ושל הקדש שנגח
לשור של הדיוט פטור שנאמר שור רעהו
ולא שור של הקדש ״שור של ישראל שנגח
לשור של ״ כנעני פטור ״ ושל כנעני שנגח
לשור של ישראל בין תם בין מועד משלם
נזק שלם ״: **גמ'** מתניתין דלא כר"ש בן
מנסיא דתניא שור של הדיוט שנגח שור
של הקדש ושל הקדש שנגח שור
שור רעהו ולא שור של הקדש ״ר"ש
בן מנסיא אומר שור של הקדש שנגח שור של הדיוט שנגח
שור של הקדש בין תם בין מועד משלם נזק שלם אמרי מאי קא סבר ר"ש
אי רעהו דוקא אפילו של הדיוט שנגח של הקדש ליפטור ואי רעהו לאו דוקא
אפילו דהדיוט כי נגח דהדיוט ליחייב וכי תימא לעולם קסבר רעהו דוקא
וחומו דהדיוט ומה הדיוט שנגח של הדיוט חייב כי נגח דהקדש לא כל שבן
דמיחייב דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה להלן תם חצי נזק הכא נמי חצי נזק
אלא אומר ריש לקיש הכל היו בכלל נזק שלם כשפרט לך הכתוב רעהו גבי תם
רעהו הוא דתם משלם חצי נזק מכלל דהקדש בין תם בין מועד משלם נזק שלם
דאם

דאי לפוטרו לגמרי צא נכתזיה לפטורה גבי מועד אכל דהקדש צהדיוט כיון דרעהו דוקא לא היה בכלל נזק שלם לכיון דהקדש
תם לגמרי פטור דהא ליכא למדרשה כדדרשינן גבי הדיוט ולמימר רעהו הוא דתם
להקדש ועל כרחק לגמרי קא ממעט ליה הלכך הקדש מועד נמי לא היה בכלל נזק שלם כדי היכי דתם פטור מועד
נמי פטור כדי כתיב במועד נזק שלם היכא דמיחייב חצי נזק בתמותו כתיב דאתם דלעיל קאי או נודע כי שור נגח הוא:
הופיע

מטמאה טהרות מעט לעת כדתנן
כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה:
״**ושמואל אמר עד שפשלש בדילוג.**
אין לה וסת קצוב עד שפראה ראייה
רביעית צי"ח דראייה קמייתא לאו
ממניינא ללאו דלילוג חזית. והכא
נמי לרז בג' נגישות נעשה מועד
לדילוג ומשלם נזק שלם בשלישית
ולשמואל עד שיגח רביעית צי"ח בחדש
רביעי דקמייתא לאו ממניינא. ונראה
דזך ברייתא נמי דאייתנן לעיל
[ראה] שור ונגח שור ולא נגח כו'
לרז נעשה מועד דקמי אשלישית
[קאי] ולשמואל ה"ק נעשה מועד
לסירוגין כדי הדר נגח משלם נזק
שלם אכל צהך שלישיית תם הוא:

סיוטא. ציעותא שזכעת מקול
השופר: **כי נגח דהקדש ליפטור.**
לגמרי: **הכל היו בכלל נזק שלם.**
האמור במועד דכתיב במועד [שמות כא]
שלם ישלם שור ובמועד לא
נאמר רעהו הלכך כולם צממשע
הכי לך הדיוט חייב צהקדש
הלכך כשפרט לך הכתוב רעהו
צתם לא לפטור הדיוט צנזק
הקדש צא אלא להחמיר עליו צנא
לשלם צא שלם צהקדש לימדך שלם
להוציא תם מכלל נזק שלם אלא גבי
רעהו: ״ דא"צ. דליפטור צא נכתזיה
גבי מועד אכל הקדש צהדיוט פטור
דהקדש אפילו צכלל מועד לא היה
דליכא למימר והועד צבעליו ״ וכ"ש
צתם דכתיב וכי יגוף שור איש. לשון
אחר מפי המורה ״ אלא אמר ר"ל הכל
היו בכלל נזק שלם האי אלא לאו
לאפוקי מכולה מלמא דלעיל קאמי
אלא לאפוקי ק"ו קאמי וארעהו דוקא
סמיך וה"ק אלא אמר ר"ל פטור
דהקדש צהדיוט צקאמרי״ דרעהו
דוקא אכל חייב דהדיוט צהקדש לאו
צק"ו אחיא דא"כ פרכינן דיו אלא
היינו טעמא דחייב דאע"ג דרעהו
דוקא ליכא למדרשה גבי הדיוט תם
שנגח הקדש לפטורה דהכל היו
צכלל נזק שלם של מועד אחד הדיוט
צהדיוט ואחד הדיוט צהקדש דכתיב
במועד שלם ישלם שור וגו' ולא פרט
הכתוב כאן רעהו לפטור הדיוט
צהקדש ומללא פרט לפטורה במועד
ש"מ כשפרט לך רעהו צתם לא
לפטור הדיוט צהקדש צא אלא
להחמיר עליו לחייב הדיוט תם נזק
שלם להקדש וללמדך שלא להוציא
תם מכלל מועד אלא צשור רעהו

שור שלישראל שנגח שור שלהקדש וכו'. מתניתין דלא כר' שמעון בן מנסיא דאמי שור של ישראל שנגח שור של הקדש בין תם בין מועד נזק שלם. ומשום דכי כתב רחמנא רעהו דמשלם חצי נזק ומועד נזק שלם גבי תם הוא דכתיב, הא דהקדש תם נמי נזק שלם משלם, דאם כן נכתביה להאי רעהו גבי מועד, והענין כולו פשוט הוא.

(א) מדה סד. (ב) לעיל יג.
(ג) נכ"א: נכ"ו וכן לקמן.
(ד) תבז המעב"ס ז"ל
בהלכות י"ח פ"ח הלכה ה'
ח"ל לפי שאין הכעס
מחייבין את האדם על
צהמתו שהוקה והרי אנו
דנין להס דמייחס. והוא
מירושלמי צ"ק פ"ד ה"ג
דאמרו עלה תבז ח"ל ר'
צבזו צבס ר' יוחנן אמר
מייחס, (ה) תבז הרעב"ס
ז"ל שם ח"ל קנס זה הוא
לכענסי לפי שאין זכרון
צמזיה ואין מסלקין הוה.
ואס לא תחייב אותן על מקי
בהמתן אין משמרוי אזהה
ומפסידין ממון הצביות
ע"כ. (ו) לעיל ז. גיטין מט.
(ז) מדה ב. (ח) ע"י רש"י
ו"מ שרש"י חור מפירוט
זה. (ט) ש"ך לעמ' הלא.
(י) שמונת כא. (יא) סחור
לעמ' זה.

תורה אור השלם

1. ובי יתך שור איש את
שור רעהו ונת ומכר
את השור וה"ו וקיצא את
כספו וגם את חמת
יצא: שמונת כא לה

הגהות הב"ח

(א) במשנה שור של
הדיוט שנגח שור של
הקדש:

(6) דברי רבינו אלו ופירושו בדברי הגמ' הוכח כדכ"א תמ"ה האריך בשער הווסמות (דף קנד דפוס גליון) בשמו וע"ש מה שבי' על דברי רבינו סה.